

Collòqui Lengas regionalas Assemblada Nacionala 3 de junh de 2014

Aquel collòqui, a l'initiativa de la deputada Colette Capdevielle (64), amb l'ajuda dels deputats bretons Jean-Jacques Urvoas e Paul Molac, es una primièra que cal saludar.

Lo collòqui se tenguèt dins la sala dicha Colbert de l'Assemblada, sota un tablèu que representa Jaurès, simbòl saludat per mantun orator.

Doas taulas-redondas èran previstas :

-l'una sus la Charta Europenca, que i prenguèron part Jean Marie Woerhling, jurista, Ferdinand Melin Soucramenien, jurista, Jean Pierre Massias, professor de drech public, moderador del debat, Denis Costaouec, linguista, Xavier North, DGLFLF, e David Grosclaude, Conselhièr Regional Aquitània.

- l'autra sus l'ensenhament, David Redouté de Div Yezh (association des parents d'élèves bilingues breton / français - école publique : <http://www.div-yezh.org/>) e Marie Jeanne Verny (per la FELCO <http://www.felco-creo.org/> e la FLAREP <http://www.flarep.com/>) representavan l'ensenhament public. Ana Vari Chapalain (Diwan), Paxkal Indo (Ikastola) representavan l'ensenhament associatiu. Lo deputat Paul Molac, ancian president de Div Yezh, foguèt lo moderador del debat.

- Lo collòqui foguèt dubert per C. Bartolone, president de l'Assemblada et claus per JJ Urvoas, president de la comission de las leis.

Anam començar per l'escòla, puèi qu'es sus aquel punt qu'aviái mandat de la FELCO e mai de la FLAREP.

Los representants de l'ensenhament associatiu coma de l'ensenhament public foguèron d'acòrdi per d'exigéncias de qualitat de la lenga ensenhada que supausava una quantitat sufisanta de mèstres formats. Totes s'acòrdan per dire la mission de l'escòla per tornar formar de locutors de lengas espotidas per d'annadas de monolingüisme patologic.

S'acordèron tanben sur lo caractèr dubert e formator de l'ensenhament de las lengas regionalas, que sedusís las familhas, al-delai del'interès cultural et del plaser de renosar de ligams intergeneracionals. L'apòrt del bilingüisme precòç a las capacitats cognitives dels enfants es pas mai a demostrar... al mens per una part informada de la societat.

Los representants del public insistiguèron per dire la plaça màger de l'escòla publica per faire créisser lo nombre d'enfants tocats per aquel ensenhament.

Per de rasons demograficas d'en primièr : la majoritat dels enfants de França i son escolarizats. Se volèm una reconquista de la lenga en societat, es donc aqueles enfants e sas familhas que devèm tocar. Se contentar de respondre a la demanda de las familhas (e mai s'ò cal faire, çò qu'es d'alhors pas totjorn lo cas), es ignorar lo fach que de familhas non assabentadas pòdon pas demandar, d'esperelas, una cultura renegada per de sègles de minoracion. Lo public trabalham pas per de mond convençuts, trabalham per convéncer lo mond mantenguts dins lo non-saber.

Aquò nos mena a de rasons politics : l'escòla de la Republica a ignoradas – e mai reprimidas – las lengas de la Republica, quasi dos sègles a-de-reng. Es a aquela escòla de la Republica, en acòrdi amb [lo novèl article 75-1 de la Constitucion \(Les langues régionales appartiennent au patrimoine de la France\)](#), de faire viure, ara, aquelas lengas e non pas de se repausar sus l'initiativa privada o associativa, tant eroïca foguèsse aquesta.

Insistiguèrem tanben sus las avançadas recentas : los articles novèls de la lei Peillon, que dins sa primièra version aviá « oblidadas » las lengas regionalas, articles obtenguts de

mercés un trabalh intense de 6 meses, en contact amb los parlamentaris, los servicis ministerials, dins la ligason amb 17 associacions de parents e d'ensenhaires.

En mai d'aquò, demòran de problèmas de terren de denonciar encara e totjorn :

-**inegalitat de tractament entre las lengas de França** que se tradusís per un malhatge fòrça inegal del territòri en matèria d'ofèrta publica (sits bilingues, pòstes de certificats...) e donèrem l'exemple, un còp de mai, de las acadèmias occitanas del Nòrd sinistradas. Sus aquel sicut tornèrem demandar la reconeissença del flamand e del francoprovençal per l'Educacion Nacionala.

-**manca de mejans**, mai que mai en nombre de pòstes al CAPES.

- **manca de seriós dins la presa en compte de la question al Ministèri** : 3 cargats de mission successius dempuèi lo novèl governament, e la necessitat, per las associacions de tornar explicar etèrnament las memas causas...

SUS LA CHARTA

Lo debat metèt clarament sus la taula las questions e los problèmas, tant simbolic, coma juridics. Permetèt pas de saber clarament quinas èran las intencions del Senat, après la bèla capitada el vòt a l'Assemblada Regionala.

Sul plan juridic, las causas son complicadas : los juristas presents èran pas totes fisançoses sus una recevabilitat constitucionala de la Charta. D'autra part, foguèt puntat lo fach que los 39 articles signats – e non ratificats – per França, correspondián mai que mai a çò que se fai ja. E que benlèu una lei seriá necita per acordar a las lengas regionalas una vertadièra proteccion qu'arrestèsse o al mens ralentiguèsse lo procèssus de desaparicion qu'es en camin. Es de notar en particular que mai d'un parlamentari semblan d'estre sus aquesta posicion.

Sul plan simbolic : de qu'es aquela França donaira de leiçons a l'internacional, qu'es pas capabla d'aplicar en son dintre la democracia linguistica e culturala ? Causa que resumiguèt David Grosclaude : los deputats presents, çò nos diguèron, anavan rescontrar Raoni, que defend son pòble d'Amazonia : fòrt plan e saludam la lucha d'aqueste per defendre son pòble. Mas es que caldriá pas tanben, totas proporcions gardadas, donar l'exemple al dintre del país ?

Imortança mai que simbolica, sotlhada per mantun : los debats publics que permeton las discussions parlamentàrias, debats publics que son mai que necites dins un país ont patissèm mai d'ignorància entretenguda que d'ostilitat vertadièra de la part de la societat.

Que dire d'aquel collòqui ?

D'abòrd qu'es una primièra, saludada unanimament per totes los participants. Puèi que manifèsta, de la part de la representacion nacionala, un interès novèl, despassionat. Es evident que las mobilizacions militantas, manifestacions coma contacts regulièrs amb los elegits, son per fòrça dins aquela presa de posicion novèla.

Per çò qu'es de la FELCO, nòstra mesa a jorn regulara dels dorsièrs de l'ensenhament, regularament comunicats als parlamentaris, après d'enquistas menimosas al prèp de nòstras diversas acadèmias, coma nòstre trabalh federatiu de l'an passat a l'escasença de la lei Peillon, nos an pausats coma interlocutors fisibles. **La pròva n'es lo nombre de mai en mai grand d'elegits que fan resson a nòstres corrièrs.**

Lo nombre important d'elegits presents dins la sala Colbert es estat tanben una pròva d'aquel interès : deputats coma senators, ne comptèri una vintena, de tot bòrd, de Marc Le Fur (UMP) a André Chassaigne (PCF), en passant per Jean Lassalle (non inscrich), Paul Molac, plan segur (aparentat UDB) e, de segur un grand nombre d'elegits socialistas, mai que mai bretons o aquitans. Perdon per aqueles elegits socialistas qu'oblidi, nòti aquí aqueles qu'intervenguèron o qu'aguèri l'escasença de lor parlar dins los moments d'escambis corals paralèls al collòqui : J. Cresta (66), los senators G. Labazée o F. Ispagnac (64), o M. Blondin (29).

De salutar tanben la plaça facha al debat amb la sala, una sala clafida de mond venguts de totas las lengas regionalas e mai d'autres orizonts, coma Charles Conte, de la Ligue de l'Enseignement, amb lo qual la FELCO entreten de ligams regulièrs.

De la sala intervenguèron, en mai dels deputats e senators, F. Maitia, president de l'OPLB, mas tanben de militants de las lengas regionalas, coma lo representant de l'ANVT, per la lenga flamanda o una representanta del peitavin-santongés o encara Tangi Louarn, pel Conselh Cultural de Bretanha o un jove militant pel francés al Quebèc. Una representant de Diwan Paris pausèt la question de la plaça de las lengas regionalas en defòra de son airal « istoric », question que fasiá resson a ma remarca sus la desaparicion de l'ensenhament public de l'occitan en region parisenca a la dintrada 2013...

Qualques inquietuds o questionaments.

Las conclusions de J.J. Urvoas portavan, entre autres, sul ligam entre decentralizacion e lengas regionalas.

Segur que per la FELCO la question es - al mens - problematica e lo recent descopatge regional que fai sortir Auvernha e Lemosin de las Regions occitanas es pas per nos rassegarar...

Pausèri la question, fòra sesilha, a JJ Urvoas, de la risca de desengatjament de l'Estat... Me diguèt que n'i aviá pas... Benlèu ben, mas aguèsse afortit en tribuna, JJ Urvoas, la plaça de nòstras lengas coma patrimonni de la Nacion e lo ròtle màger de l'Estat dins sa transmission e sa proteccion, seriái estada mai tranquilla, e mai d'autres amb ieu.

Rampèli las posicions de la FELCO sus lo partatge de competéncias Estat / Collectivitats : http://www.felco-creo.org/mdoc/docs/t_doc_2_20131210212609.pdf.

De tot segur, aquel collòqui aviá pas valor legislativa. Pasmens los elegits presents nos afortiguèron que la reflexion bastida lor serviria dins son trabalh legislator. D'actes del collòqui son prevists per paréisser...

L'iniciativa èra lo signe, saludat per mantun, de l'enuaçament del debat sus la question de las lengas regionalas. O exprimiguèri en dire qu'òm ausissiá de mens en mens los plorinejaires (sabèt, aqueles que sa mamet parlava e que eles o pòdon pas...) o los richonejaires (que vos parlan de caçolet o de tripós quand parlatz de lenga e de cultura). E diguèrem que de plorinejaires o de richonejaires, ne voliam pas, qu'èra de dignitat que nòstras lengas avián de besonh. E que nòstras questions sián de mai en mai presas al seriós, çò qu'es la tendéncia.